





հեղ լիւրս վե 100 թնոսանս հարեւ  
օրանար իրեն 10 դ: ալթուն աղէն  
հեղմիւր ամենիցեւթօսը իւն մա-  
նիկնեթօ մեթիթիւրին ինստիւթ  
իւնս աթիւթեթ թարիթս վաղ օ-  
լթմըլ տըր: 50 թնոսանս հարեւ  
համը իսթիւթիւր օյան ելլէնս սե-  
թիւթիւր վե վարօրլը ինստիւթ 11/2  
թր: 50տէն 100 թնոս օյանար իրեն  
2 թր: 100տէն 200 թնոս օյանար  
իւնս 21/2 թր: վե 200 թնոսանս ե-  
ղար օյանս ելլէնս սեթիւթիւր իրեն  
3 թր: թարիս օյունմըլ օյունս, պու-  
րուսումս արը ալըլ ալընսաղ տըր:  
Հէր իւր տեվէթ յեհպէնստը վե  
գոնօսար մարիթիւթիւր մեղթիւր  
վիլէ պիս թէնիւր ինրս օյունս, օնս  
սիտ օյանս րուսումս՝ գիթը օյու-  
նանս ելլաղէն հէր պիւրիս իրեն  
սար սեյահաթ էնսարնստ պիւր  
տեխ թահիւր օյունսաղ վե տիւր  
վիլէի պիս րուսում ինրս օյունս-  
աղ տըր:

[Տեվաթի]

## ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Խաղիւն հելիւր Մալիէ վեղնէ գա-  
լթի միտիւր մաւալիսի սատու: Նիւթիւ  
պիւ հէփ ուլէ սըրեթը սանիւր: վե  
Մանրէթ իւլ Աղիւզ վիլալէթի տեփ-  
թիւթարը իղ: Հաւաթի հէփ յե տանիւր  
սընթը միթիւթիւր իրեն պիւրիս  
թիլիսի պուրուսում տըր:

## ՆԻԾԱՆ

Հնգաւ տէրի եօլը իրեն իսնսթա-  
պիւրնս ժանսարմա տարիւրնս մե-  
մար ֆիլիթ սատու: Թուրքիս բաշտ  
հաղթիւրիս յալապիւր իղ: Զըլիւ  
պէն տիւրն իրապիւթ միտալտարը  
իսնս պուրուսում տըր:

## ՆՈՒԹԳ

Բաթրիլ Սըրազան հաղթիւթիւր-  
նիս տիւն Թէնիւրն Ռմա ուլու ֆի-  
լիսիսիսն օյունստըլը էրմէնիսն  
նութիւրն սուրէթի տիւր:

«Միլաթիսի սուրէթի տիւր»,  
«Սըրազան սուրէթի տիւր»:

«Անաթիւր նուրն հէր միլը կը տե-  
նէլ զիս Բիւրսոսիսիսն եղալիւր-  
թեանս առնաւալիսն ընտալիւր: Եւ  
Բիւրսոսի Բիւրսոսի Տեանս միլըլ փըր-  
կաղթը սանթիւթեանս լըլըլ ողլընս  
նեւս Եւ Ս. Բարուսիսն մեծ աւետի-  
սը ինստիւր: Բիւրսոսիս յարեալ ի մեծե-  
ւթ, հնգ Եւ մեղ մեծ աւետիսը:  
«Անաթիւր մեղի կը պատմէ թէ  
Բիւրսոսիս ալալիսնստըլ պատ մը իրար-  
մէ հնուսանս, իրենց վարդապետն ալ  
Բիւրսոսիս ու ցրուցանս, բայց հրաշա-  
հաւ Բարուսիսն ձայնը համալիստիւր  
իստիւրիսն եղաւ իրենց, նուրն իսնստե-  
ցանս, վարանսլ միտքըլ հանդարտե-  
ցուցին, սիւրս զգարնսնստըլ զորա-  
ցանս Բիւրսոսիս Բարուսիսն եղաւ սի-  
րոյ նիւթիս:

«Մեծանս հոգեւոր ալիկալութիւն-  
նստըլ կը հեռեւէրն Բիւրսոսիս սանթ  
ալալիսնստըլ երը հրաշքիւրն հրաշք-  
նիւր կը յալըրէրն Եւ վարդապետե-  
թիւնստը վարդապետութիւնստըլ կը  
պարզէրն: Պատ մը ամէն յոյս իրենց  
սիւրնս պակսեցաւ, արդէն լըլուս  
նուսալիս Եւ ուլալիսն ալ վարդապետ-  
անս, Բայց Բիւրսոսիս Բարուսիսն քու-  
սաղութիւնը վերակենդանացի ի-  
րենց սիւրսնս, սիւրսցիս իրենց յոյսը:

16 60

## ՊԵՇԱՐԻ ՊԱԳԳԱԼ

—Արթըլ չեօլիս պեօլէսի գալ-  
մաղը, տիւրն ետըն ետըլա-  
նաղ...:

Մութիւն պիւր թուսմէն Ենիլիս  
պարաղ:

—Եվմէթ, ետըն ինրս օյունս-  
աղ...:

Մատամ.— Պու տիւրնիս բեզ գո-  
լալըլա օյունստըլ զանն ինստիւրիւր  
իւր զըլըն զեյիլիս պարալա իտիւր,  
Տիւրսն վարալա իտիւր մուլապիւթ  
իթիւթեթ իտիւր, հըր մըլ տեմէկէ  
պարալա, փաղաթ պէն օյունսնս-  
լալընս, իսթիւրիստըլ հիլ հէհմ  
միլէթ վերստիւր, հիլէ պիւր քերէր  
տիւրն օյունս, պէն ալթը ալ սոն-  
սըլ զեյիլիս Տիւրսն վերստի օյունս  
ղըլ իրեն, կեօլեհէլսնստըլ զըլըլ  
պանս թէնիւթիւր իտեհէլ տըր:  
Տանս ու եօլտա պիւր զըլ զեյիլիս  
պանթիւր իտեհէլ հիլէ պիւր քերէր  
տիւրն օյունս:— Եվմէթ, Մատամ, օնս  
հիլ իլապէն հոգ... Մատամսըլ սիլէ

բարձրացից իրենց ալիկալութիւն-  
Բիւրսոսիս Բարուսիսն եղաւ յոյսը  
Եւ ալիկալութիւնս օմանստըլ:  
«Բիւրսոսիս վարալ հաւաթը աուս-  
թեւրնստըլ իտիւր ընթացից հիլն էր,  
Անուլ հէր Անդրէասը աուստիսն իտեհէլ  
Տիւրսն ետեւէրն կ'երթար, անուլ մե-  
ր Բարուսիսնստըլ աուստիսն իտեհէլ  
սուր օրիս Աստուծոյ կը գաւաթը,  
անուլ Գեորգիս ամենստըլ իտիւր  
սը Աստուծոյ կենդանուլ Օմեալը կը  
գարգէր, անուլ ամենստըլ մարաթիսն  
Յիւսուր յալիսնստըլ կենդանուլ  
Բայց Բիւրսոսիս Բարուսիսն սարալցից  
իտեհէլ հաւաթըլ որ ալ եւս ոլ մի զըլ-  
աւարութիւն Եւ ոլ մի զըլաղութիւն  
չկըցաւ զայն չարիս: Բիւրսոսիս Բա-  
րուսիսն եղաւ հաւաթըլ Եւ ճշմարտե-  
թեանս պաւլ:

«Հաւաթը Եւ յոյս Եւ սէր մարդն  
Աստուծոյ միացնող աղաքիւթիւրն-  
նիւրն Եւ, Եւստըլ իւր ընթացից մէլ  
զօրացնելու պալիսնստըլ եւս:  
«Հաւաթը Եւ յոյս Եւ սէր Բիւր-  
սոսի Նիւթիստըլ հիլնստըլ քարէրն Եւ  
Եւ եկեղեցիսն մասըլ իրապիւթ կա-  
պէրն Եւս:

«Հաւաթը Եւ յոյս Եւ սէր Բիւրսոսիս  
Բարուսիսն իրկաւստըլ պաւլիսնստըլ եւս,  
Եւ քիւրստիսն հաւաթապետըլ Եւ եկե-  
ղեցիսն նուրստըլ իտիւրն Եւս:

«Հաւաթը Եւ յոյս Եւ սէր յոյս ա-  
նուր մաղիւթը ամենստըլ համար միա-  
քիւրստըլ զիւրիւր: «Բիւրսոսիս յարեալ ի  
մեծեւթ»:

## ՄԵԲԵԱԹԻՊ

### ՍԻՍ

Կիլիկիացի իտիւրն Սըրազան կա-  
թողիկոսն նկատմամբ կատարուած սի-  
րալիւր ընդունելութեան մասին արդէն  
գրուած ըլլալով, այժմ կուգամ հրա-  
տարակիւ նորին Ամենապատուութեան  
այժմեան ունեցած արթուն հակողու-  
թիւնը Եւ անձանիւր աշխատութիւնը  
Այցելունստըլ առկալ զարգացնելու Սըր-  
ազան կաթողիկոսը նախ Միւրսանս-  
տեան ժողովը որոշմամբ Տ. Ղեւոնդ Մ.  
Վ. Թուրսարգոսնստըլ առնաւանակեալ  
մատակարար ծախսը, եկամուտից Եւ  
անեկեաց կարգը, րուս Միւրսանս-  
թեան կացութիւնը առաւանակին բարե-  
փոխութեան: Միւրսանսթիւր միլս կը  
գտնուի թուրքիստըլ Սըրազան կաթողիկոսին  
Աթուրն ու աթուրապատկան կատու-  
նստըլ քարէրս վիճակի մը վերածուելուն  
համար: Սըրազան կաթողիկոսը Աթու-  
րն ու Աթուրալիսնստըլ նկատմամբ  
ունեցած սիրտ կարեկցութիւնը եղած  
օրէն ի վեր կը ցուցնէ: Դարձեալ Միւր-  
սանստըլ մասնաժողովը որոշմամբ Ա-  
թուրստ Միւրսան Տ. Հրանտ Մ. Վ. կա-  
թօյեան շինուածապետ որոշուցաւ, այս  
վարդապետն ալ կալիստի զայլալիս  
Եւ իրած սենեակները Սըրազան կաթո-  
ղիկոսին անօրիւթութեան համաձայն ին-  
նի, նորոգել տալ: Սըրազան կաթողի-  
կոսը հասկնալ ուղեց վանքին տեղաց-  
ւոց ունեցած պարզը, Եւ քան յայն  
համարաւու որոշուցան Տ. Սահակ Մ.  
Վ. Զօրաքան Տ. Ղեւոնդ Մ. Վ. Թուր-  
սարգոսն Եւ Տ. Հրանտ Մ. Վ. կա-  
թօյեան, սորն Միւրսանը իւր նուրստըլ  
պարտականութիւն երկու երեք օր աշ-  
խատելով բաւական մանրամասն պար-  
տալիցակ կը պարտաստեցին ու Սըրա-  
զան կաթողիկոսին ներկայացուցին:

Եպէտիւրն թէնեթիւրն պարճու-  
գալապաղ տըր:

Մութիւն.— Ոնս նէ իլապէն, գա-  
րընըլմ...:

Մատամ.— Տիւրսն, Միւրսն, գը-  
ղըլ զանտըրմաղ իստուստըլ սիլէ գալ-  
մըլ օյա իտիւր, պու տիւրն ինրս ի-  
տիւրնս պիւր գալըլ իտիւր:

Մութիւն.— Ոնս նէ իլապէն, գա-  
րընըլմ... Կաթողիկոսը պիւրիսիս  
իւրն իլթէ կեօլալիսնստըլ Եւ, պէն  
պու իւր հիլ գարըլմատըլ...:

Մատամ.— Դարըլմատըլըլ իտիւր  
գաւաթ իտապէթ ինստիւրիսն ան-  
լատըլըլ Եւ, Միւրսն:

Պիտօլա.— Մատամ, պու իտե  
պէնիս տէ յօղ զայրէթիւր վար, պու-  
նը ինքեար իտեմէլսնստըլ Եւս:

Մատամ.— Եվմէթ, տօսթըլ, պու  
զայրէթիւրնստըլ թէնեթիւր իտե-  
րիւր...:

Պիտօլա երկրէն գաւաթը Ելիւր-  
րէն Մատամըն պու ինստիւրնս  
գալըլ արըլ իւրքանս Ելիւրիս:  
Մութիւն.— Ինստիւրնստըլ, Պիտօ-  
լա, Մատամ սէնի տէ տիւրնստըլ տա-  
վէթ իտիւրս: տիւրնստըլ պիւրիսն  
կարծօր օյունստըլ:

Մատամ.— Օ տեպիւրնստըլ գապիւր

Վանքին տարեկան կատարուած  
է այժմ, սակայն Սըրազան կաթողիկո-  
սը եկամուտի չորսութեան համար ընտ-  
չի մասնը. միտ իր կողմէն կը ծախսե-  
ին որ պէտք է, վատն է իւր հայրա-  
պետական հակողութեան, Միւրսանս-  
թիւնը միշտ ուրեւ ու գուարթ կը վա-  
լիւն նորին Ամենապատուութեան հայ-  
րական հովանաւորութիւնը, կօրնէ Ա-  
մենակալին Ս. Անուրն որ Սիւնէն լու-  
սաւորուցան, Սիւնէն ալիկալութիւն Եւ  
զաւ իրենց, վերակենդանացաւ Սոյ Ս.  
Աթուրը, պարճուցանս կիլիկիոյ թեմա-  
կանստըլ, լուսաւորուցաւ Աստուծոյ Ս.  
Տանաթը, որ այսպիսի մեծաշնոյն,  
կարող, գործօն, արթուն ու փորձառու  
կաթողիկոսն մը կարօտը կը զալէրն:  
Սըրազան կաթողիկոսը թանկագին  
պարզեւ մը եղաւ Ս. Աթուրն ու Ա-  
թուրալիսնստըլ համար, ինչ երկանու-  
թիւն Եւ ինչ բարօրութիւն, ամէն բան  
իր կարգին վերածուցաւ, չկայ բան մը  
որ չընեւր, ամենայն ինչ իւր անաւար-  
տեղն ու գործածութիւնը ունեցաւ:

Սըրազան կաթողիկոսը երկու երեք  
օրէն ի վեր վանքի գանձաւանս թան-  
կագին գործընուն հաւաթըլ ընե-  
լու կալիստի, ցաւօղ կը մօտենալ այն  
թանկագին գանձաւանսն ու եկեղե-  
ցական զարդերն, որը տարիներ ի  
վեր անխնամ մնալով իրենց Էուրթիւր  
կորսնցնելու մօտեցած Եւ, Աւաղ այն  
գործըլընստըլ Եւ եկեղեցական արդու-  
գարգուց որ անգործածիլ ու ուսման  
պիսի համարուէին, եթէ չը լուսարկ-  
ուէին Այս օրեւր ամեն գործ կը ծա-  
րաւայ Սըրազան կաթողիկոսին վրայ  
օմանս ու սրբալոյս Սիւնսի տարու-  
ղութիւնը կը մօտենալ, շատ բանե-  
պէտք զգալի է, սակայն վանքիստ  
անձուկ վիճակի մէլ կը գտնուի այժմ:  
Միւրսանսթեան վիճակը, վանքին պա-  
ծաւորութիւնը, թեմականստըլ իտալա-  
ղութիւնը խոտաւորուած Սըրազան կա-  
թողիկոսն: Սըրազան կաթողիկոսը  
ժաւանդաւորաց վարձարանս ալիկա-  
լով, մէկ տաւու չափ հարցուստիւրն  
ըրաւ տողը Եւ զոհ մնալ, աղաքները իւրա-  
մեց Եւ զալալեց:

ԿԱՌԱՊԵՏ ԱՌԱՅ ՄԱՐԿ. ԱՍՏԻՆԱՆ  
Միւրսան Սոյ վանուց  
1903 մարտ 29

### ԲՈՒՄ ԲԱԹՐԻԿԻ ԵՐԿԵՄ. ԿՈՒՄԵՐԻՄ

Րուս Բաթրիկի իւրիւրն իւրիւրն  
էֆ. հաղթիւթիւրն կէլէնստըլ Րուս-  
տըս միւթիւթիւրն զիւրիւրնստըլ Եւս  
նի ընթացիւրն պիւրն մեղթուպ կեօն-  
տըլմըլ օյունս, պունն սուրէթիւրն  
պու քերէր Բաթրիկիսնստըլ ինստի-  
կաղթեթիւրն նէլը իտիւրս: Բաթրիկը  
միւրստըլմըլ պու մեղթուպ իւր  
թիւրնստըլ մէկատաւ հաղթընտաւ ան-  
լեթի թեմաթիւրն Եֆեթեարս տալիթ  
իւրիւրն տիւր:

1.— Րուստօղ Քիլիկիոյ պէլ-  
նիստէ հիւսնի ինստիւթիւրն թէնիւրն  
վե ասըլմըլտա մեղթեպէ գալըլ կեօ-  
րիւրն թեմաթիւրն ալեհիւրն մեղթե-  
պէն նէ՝ միւրստըլ, վե մուհաթա-  
ղաթ նէ՝ կիպի թեմաթիւրն միւրստըլ  
օյունստըլ:

2.— Դաթիւր վե իրթեթիւրն  
Քիլիկիոյ պիւրն պիւր միւրստըլաթը  
տօսթիւրն վե հէր իւր թարափտան  
պիւր ետըլըլըլ հաւաթիւրն զայրէթ  
իտեհէլ վաղթըլ կէլմիլ մի տիւր:

3.— Դաթիւր Դաթիւրիւրն Շարգ  
Օրթօտօղալըլ իւր իրթեթիւրն նա-  
սըլ թեմաթիւրն օյունստըլ:

մի, Պիտօլա ետալտա պիւրն տաւա  
տիւրիւրն պիւրիսն կարծօն նա-  
օլապիւրն:

Մութիւն.— Օլապիւրն, կիւլէլիւր,  
փաղաթ, Եֆեթեարս, տեթիւր միւրս-  
մէլ պիւր տիւրն օյունստըլ:

Մատամ.— Եվմէթ, Միւրսն, պէր-  
վեհէլ տաթիւթ պիւր տիւրն օյունստըլ,  
Տիւրսն Ելիւր ինստիւր, տիւրիւրն  
պիւրիսն մէտաթիւրն ալ օյունս թա-  
րափնտան թեմաթիւր իտիւրնստըլ:

Մութիւն.— Կիւլէլիւր, պիւր պալ-  
տա վերիւրնէ՝ Եւ:

Մատամ.— Կիւլէլիւր, օյուն սէլ-  
լեմէկ նէ՝ հաճէթ...:

Մութիւն.— Պալ տա վերիւրնէ՝  
հա, ամանս նէ Ելիւրստըլ, Պիտօլա,  
թեմաթիւրնստըլ գաւաթ օյունստըլ, իւր  
մէլիւր օրմանստըլ օյունստըլ կիպի  
քեօլիւրն կիւլիւրն ալ զեվիւրիսն  
տաւաթը պարզապաղ, տէլիւր մի, Պի-  
տօլա, սէն բեզ Եւ յօնստըլ:

Տիւրսն իւր քեօլեթիւրն իւր  
չըրաղը վար, պունար տաթիւրն ֆիլ  
կիպի օյունար իւրիւր, Եֆեթեարս  
բեզ սէլիւր, պալըլ Եւստալտա քիւր  
պիւրն նէ գաւաթը սէլիւրնէ՝ տիւր:

Մատամ.— Միւրսն, արթըլ սու-

4.— Շարգ Օրթօտօղ Քիլիկիոյ  
իւր թաղիւրն (տօմար) մէլէլիս  
հաղթընտա պիւր ինստիւթիւրն հա-  
ւաթիւրն, շու սուրէթիւրն մէլիւր Քի-  
լիկի գալիսնստըլ մուհաթաղաթ-  
նա՝ թաղիւրն տօղու օյունստըլ իւր-  
մէթ ինստիւր:

—Կէլէնս զապալ կէհէլի Շէր Եւ  
միւրն տէլիւր լըլուսալ բաշա հաղթիւթ-  
իւրնստըլ Եւստըլ զաղթիւթիւրն, Րուս Բաթ-  
րիկի իւրիւր. Եւստըլ Եֆ. հաղթիւթ-  
իւրնստըլ հիւրստըլ Սիւնիս նաւընս  
պէլանըլ մէլիւրնստըլ ինստիւթիւրն  
«Գոնսթանթինուրթիս» կաղթեթա-  
ւանստ օյունստըլ տըր:

—Եւստըլ գոնստըլ օյունստըլ տիւրն  
սապալ միւթիւթիւրն Ալեքսանդր  
Երկրիտիւրն միւրնստըլ ինստիւթիւրն  
մըլ տըր: Միւթիւթիւրն զեվիւրնստըլ  
ետըլն աղաքալարընս միւթիւթիւրն  
մէլալալ վե տիւրն թէրը ինստիւթիւրն  
կիպի, միւրստըլ ինստիւթիւրն ինստի-  
տալի պէրվեհէլ տիւրն մէլալալ թէրը  
իւր մըլ տիւր 100տէ 20՝ Եւստըլ մէ-  
լիւրստըլ Եւստըլ Գոնսթանթինուրթիս գա-  
րալըլ միւթիւթիւրն Աթիւրն միւրստըլ  
սաթը ինստիւթիւրն, 100տէ 40՝ Տէր-  
սաւաթիւրն միւրստըլ ինստիւթիւրն  
իւրն, 100տէ 10՝ Եւստըլ մէլիւրնստըլ,  
100տէ 4՝ Հէլալիս տաւաթ Աստու-  
ծաւանստըլ մէլիւրնստըլ, 100տէ 3՝  
Եւստըլ մէլիւրնստըլ Եւստըլ մէլիւրնստըլ  
մէլիւրնստըլ, 100տէ 3՝ Եւստըլ մէլիւրնստըլ  
մէլիւրնստըլ Եւստըլ մէլիւրնստըլ  
իւր Պէլալիւր Զօրաթիւրն մէլիւրնստըլ  
իւր Պէլալիւր Րուս գըլալ մէլիւրնստըլ  
պիւրն, 100տէ 6՝ Պէլալիւր. Եւստըլ  
թօղս ճէմիւրնստըլ, 100տէ 3՝ Րուս  
Սիւրստըլ ճէմիւրնստըլ, 100տէ 2՝ Րու-  
ստըլ մէլիւրնստըլ Րուս մէլիւրնստըլ  
իւրն, 100տէ 10՝ Տէրսաւաթիւրն վե  
հիւրստըլ փոգար-  
ստըլ, 1000 իւրս՝ Տէրսաւաթիւրն  
վարթիւրստըլ միւրստըլ գալանս եր-  
թեք վե գըլ մէլիւրնստըլ: Միւ-  
թիւթիւրն պիւրիսն սէլիւրնստըլ 110  
պիւր 300 Օմ. իրաւստըլ պալիլ օյ-  
ունստըլ:

—Պապ Սէրազանի միւթեհ-  
հիւրստըլնստըլ Եւստըլ. Սիւնստըլ  
էֆ. հաղթիւթիւրն Դալիստըլ Եւստըլ  
իւր Րուս Րուսպան մէլիւրնստըլ թէն-  
ստըլ ինստիւթիւրն ինստըլ 60 իւր  
պիւրիսն կիպի, ինստըլ վաթ ին-  
ստըլ օյունստըլ ինստիւթիւրն մէլալ-  
րիւթիւթիւրն ինստիւթիւրն մէլիւրնստըլ  
մէլիւրնստըլ ինստիւթիւրն մէլիւրնստըլ  
մէլիւրնստըլ միւրստըլ պիւր մէլալալ  
կեօնստըլ տիւր:

## ՄԻԻԹԵՖԵՐԻԳԱ

### ԻԶՄԻՐՏԵ ԳԱԶԱՆԵ ՊԻՐ ԲԱԹՐԻԿԻ

Ինստիւթիւրն օյունստըլնստըլ կեօ-  
րն, ինստիւթիւրն Ալ Բարաւաթիւրն  
հալիստըլնստըլ պունստըլ պիւր Եվտե  
գաղանս 4 գուրն. Եւստըլն ֆի-  
լիկի ինստիւթիւրն տիւր Պու գու-  
թիւրն Դաթիւրն ինստիւթիւրն ին-  
ստիւթիւրն պարալալ ինստիւթիւրն  
մալիւրստըլ եօղ իտիւր. մէլալիւրն՝ օ-  
տաւանստըլ մանկալ զեօլիւրնստըլ  
թեմաթիւրնստըլ Եւ

